

Málrøkt ella málslig happing

Málreinsarar eru í so skjóttir at hartar onnur málsliga. Tó var tað ikki fyri málreinsan, var føroyskt als ikki til sum mál. Hetta vóru nøkur av sjónarmiðunum, ið komu fram á kjakfund í Miðlahúsinum fríggjadagin

NÝGGJ BÓK

Anna V. Ellingsgaard
anna@sosialurin.fo

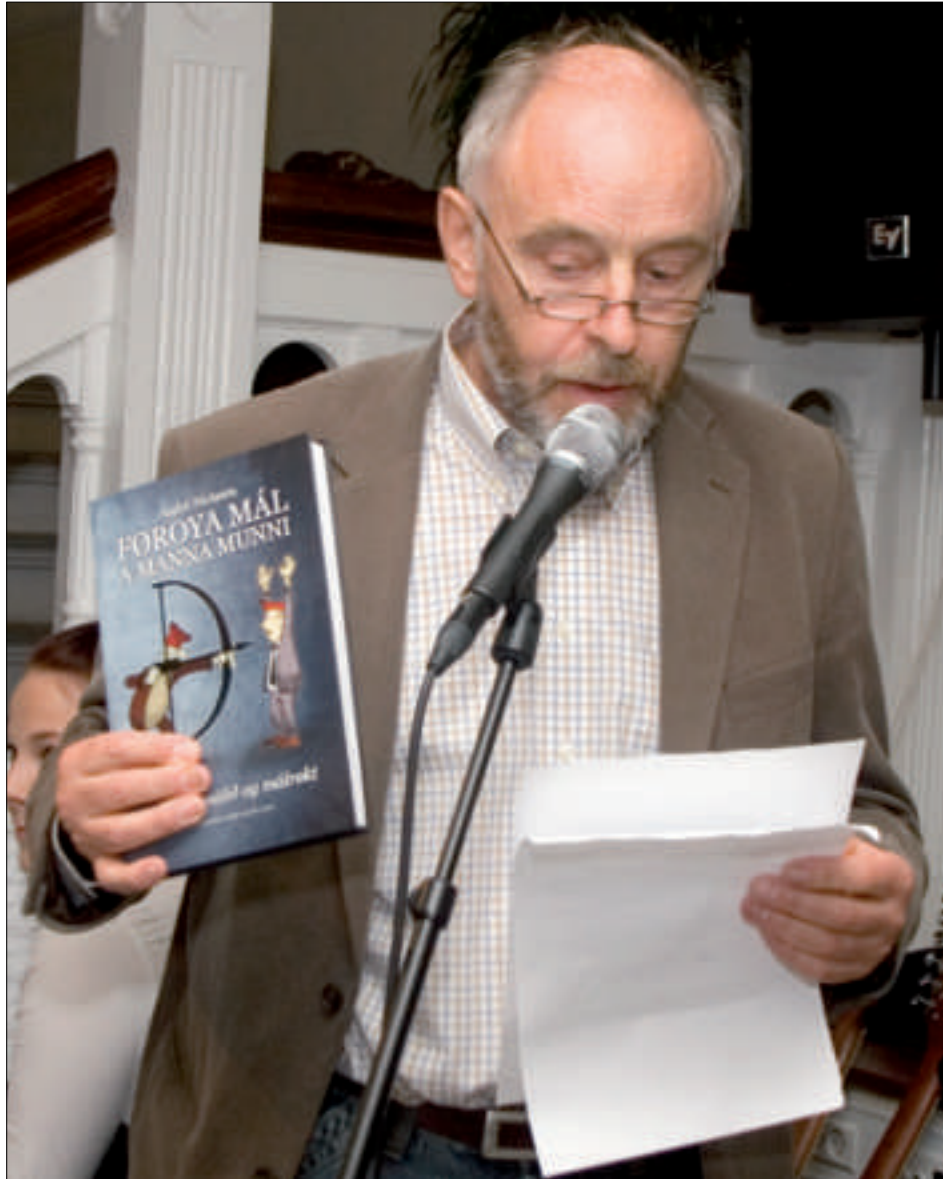
Onkur var hvassari í sínum orðalagi, enn onnur í kjakinum, tá nýggja bókin »Føroya mál á manna munni« hjá André Niclasen varð lögð fram í Miðlahúsinum fríggjadagin. Nýggja bókin er ein av fáu skipaðu royndunum at finnast at ferdar málpolitikkinum í Føroyum.

Fótbóltsdystir á kvæðamáli

Rættiliga nógv fólk høvdu leitað sær í Miðlahúsið, og nógv ymisk sjónarmið komu fram á fundinum. Niðurstøðan tóktist tó at vera, at málreinsarar skulu ikki hava loyvi at spilla málið og spælið fyri onnur, ið hava hug at taka til orðanna á føroyskum.

Tá hetta kortini hendir, kemst tað av, at fyri málreinsarar er málið eitt ynskímál, sum teir við órætti hava tikið sær definíónsrættin uppá, staðfesti Dan R. Petersen, limur í málfelagnum, ið var ein tann fyrsti at taka orðið.

Dan R. Petersen, byrjaði annars við at takka útgevararnum fyri, at teir høvdu torað at koma við eini so

politiskt ókorrektari bók, sum »Føroya mál á manna munni.«

Umframt at staðfesta, at bókin er fakliga væl grundað, fegnaðist Dan R. Petersen um, at hon er eyðkend av einum flógvum humori, sum ikki er vanligur í bókum um málrøkt.

- Málrøkt er vanlig drepandi keðiligur lesnaður, og málrøktarar eru ikki skemt-arar, segði Dan Petersen, og legði afturat, at málreinsan botnar í undirlutakenslu, sum førir til happing av

teimum, sum ikki málbera seg »rætt«.

- Vanliga meta vit happing vera ein óskikk, men málslig happing, sum tekur sjálvsálitið frá fólk, er eftir øllum at døma loyvd, segði Dan R. Petersen.

Hann undraðist á, at málreinsan stórt sæð bara hevur snúð seg um orð og bendingar – sera sjáldan um stíl. Í hesum viðfangi nevndi hann, at skulu vit akta málreinsarnar, so endar tað við, at fótbóltsdystir verða útvarpaðir á kvæða-

máli. Hartil væntaði hann, at um føroyskir journalistar nú skulu út á Setrið til málsliga sandblásing, so verður úrslitið, at lesararnir fella frá og bløðini fara á heysin.

Humor ella happing?

Eftir framløguna hjá Dan R. Petersen, vóru mong, ið ynsktu at fáa orðið. Millum onnur var ein kvinna, sum vildi vita, hvussu humorin í bókini serliga kom til

sjóndar.

Onkur, ið hevði lisið bókina vildi vera við, at stutt-leikin í bókini stendst av, mátanum høvundurin happar málreinsarar.

Regin Eikhólm, ið hevur lagt bókina til rættis saman við André Niclasen, helt ikki, tað var rætt at siga, at høvundurin happar nakran.

- Heldur hartar hann sjálv-uppgjörðar málreinsarar, ið eru farnir ov langt, segði Regin Eikhólm.

Dan R. Petersen var samdur í, at høvundurin ikki happar, men heldur nevnr stuttlig dømi, sum kunnu standast av klossutum málsmíði. Sum dømi nevndi hann, at bráðliga skuldu vit ikki siga 'brúka' longur men 'nýta'. Tað fekk André Niclasen at spyrja, um vit nú kunnu vænta at síggja eina lýsing, ið sigur: »Keyp eitt nýtt køliskáp – tað er biligari!«

Allir málreinsarar ikki eins

Millum áhoyrararnar var tó onkur, ið gjørdi vart við, at ikki er rætt at skera allar málreinsarar yvir ein kamb. Havandi í huga, hvussu ússaligur málburðurin í fjølmíðlunum ofta er, helt hesiwn áhoyrarin tað vera neyðugt, at onkur talar at.

Ein annar áhoyrari var skjóttur at triva í meir hóvliga tráðin, kjakið fekk hesa lötuna.

Hann minti á, at orsøkin til at André Niclasen og onnur í dag kunnu illneistast inn á málsliga reglur, er, at tað einaferð vóru nøkur, ið royndu at bjarga okkara máli. Høvdu vit havt sama hugburð fyr 100 árum síðani, at øll málreinsan var av tí ónda, høvdu vit ikki havt megnað at bjarga føroyska málinum.

Úr bókini:

»Tann harðliga málreinsingin kann føra til sín mótsetning.

Verulig røkt av føroyskum nú er ikki at lúka og sensurera og einsrætta, men at lata grógva og trívast og hjúkla um – og vegleiða, tá tørvur er. Tann puristiska einsrættingarkósin, sum nú verður stýrd, er ein ólukka fyri føroyska málrøkt. At røkja føroyskt er at bjarga tí undan at reinsast og bronglast og kvalast í tí íslenska korsettinum, sum nú verður rubbað um tað.

Hugsa vit okkum, at studentarnir Hammershaimb, Jakobsen, Long og Matras í dag høvdu latið seg eksaminera á Fróskaparsetrinum, so dumpaðu teir kanska ikki. Teir høvdu ikki verið skýrdir sibbar og málsvíkar, men teir høvdu fingið nógvar reyðar strikur og hvöss og fordømandi eygnabrá frá teimum, sum nú hava átekið sær at stýra føroyskum.«

André Niclasen, Føroya mál á manna munni – móðurmálið og málrøkt, s. 34-35, Læribókaforglgi, 2007

- Hvussu ber tað til, at tað er loyvt at siga professari, meðan tað er bannað at siga kompressari?, spurdi Dan R. Petersen. Vit spyrja og spyrja, men fáa ongi svar, legði hann afturat

Fólk vóru skjót at ogna sær bókina, ið er ein av fáu skipaðu royndunum at finnast at ferdar málpolitikkinum í Føroyum